

Aalto University

Aalto-yliopisto, Helsingin yliopisto ja Tampereen yliopisto
25.8.2023

Trust-M tietosuojailmoitus

Tässä tietosuojailmoituksessa kerrotaan, miten sinun henkilötietojasi käsitellään tutkimukseen osallistuvana henkilönä. Sinulle on lisäksi annettu "tiedote tutkittavalle" -niminen dokumentti, jossa kerrotaan tarkemmin tutkimuksen toteuttamisesta.

1. Mitä tässä tutkimuksessa tutkitaan ja mikä on henkilötietojen käsittelyn tarkoitus

Trust-M-projekti pyrkii parantamaan maahan muuttavien integraatiota kehittämällä tekoälyä sekä keskustelevia käyttöliittymiä ja puhepohjaista vuorovaikutusta hyödyntäviä digipalveluja. Näin voidaan tukea yhteenkuuluvuuden tunnetta sekä vahvistaa työmarkkinoiden resilienssiä ja taloudellista elinvoimaisuutta suomalaisessa yhteiskunnassa. Monet maahanmuuttajat eivät koe nykyisiä digitaalisia julkisia palveluita saavutettaviksi tai luotettaviksi monista syistä. Tämä edellyttää tieteellistä ymmärrystä siitä, kuinka luottamus ja tasa-arvo käsitetään sekä miten ihmisoikeudet toteutuvat nykyisissä digitaalisissa julkisissa palveluissa.

Tämän tutkimuksen rahoittaa Strategisen tutkimuksen neuvosto (STN).

2. Mitä henkilötietoja tutkimuksessa käsitellään

Huomioithan, että se, mitä henkilötietoja hankkeessa kerätään ja miten aineiston keruu toteutetaan, riippuu kulloisestakin hankkeen piirissä toteutettavasta osatutkimuksesta. Trust-M-tutkimusprojektissa kerätään ja käsitellään seuraavanlaisia henkilötietoja:

Kaikilta osallistujilta kerättävät henkilötiedot:

- Suostumuslomakkeiden sisältämät henkilötiedot (sisältää vähintään tutkittavan nimen)
- Saatamme kerätä myös muita yhteystietoja, kuten sähköpostiosoitteen tai puhelinnumeron.

Kun aineistoa kerätään haastatteluin, henkilötietoja sisältävät:

- Äänitallenne
- Äänitallenteen puhtaaksi kirjoitettu teksti eli litteraatio

Kun aineistoa kerätään kyselylomakkein, henkilötietoja sisältävät:

- Kaikki vastaukset, joita kyselylomakkeella on kysytty

Kun aineistoa kerätään ääni- ja videotallentein työpajojen aikana tai paikan päällä tapahtuvissa kenttätöissä, henkilötietoja sisältävät:

- Valokuvat, muistiinpanot, piirustukset, äänitallenteet, videotallenteet ja puhetta sisältävät aineistot/tiedostot osallistujan puheen ja kontekstin analysoimiseksi sekä akustisen analyysin tekemiseksi.

Erityiset eli arkaluonteiset henkilötiedot:

Tutkimuksessa ei ole tarkoitus tutkia tai eksplisiittisesti kysyä erityisiin eli arkaluonteisiin henkilötietoihin liittyvistä aiheista (esimerkiksi haastattelukysymyksiin). Koska tutkimuksessa selvitetään maahanmuuttajien kokemuksia, arkaluonteista henkilökohtaista informaatiota voi kuitenkin tulla esille haastatteluissa. Tällaisissa tilanteissa osallistujat voivat vapaaehtoisesti valita, mitä tietoa haluavat jakaa esimerkiksi liittyen heidän rodulliseen tai etniseen alkuperäänsä, uskontoonsa tai filosofisiin uskomuksiinsa, poliittisiin mielipiteisiinsä tai terveyttään koskeviin tietoihin. Haastateltavalla ei ole kuitenkaan velvollisuutta jakaa arkaluonteista tietoa itsestään ja hän voi aina kieltäytyä siitä.

Henkilötietoja kerätään seuraavista lähteistä:

Tutkittavalta itseltään: havainnointimuistiinpanot, haastattelut, fokusryhmähaastattelut, verkkokyselyt, valokuvat ja ääni-/videotallenteet riippuen osatutkimuksesta, johon tutkittava osallistuu.

Tutkimuksen menetelmät on kuvattu sinulle tarkemmin ”Tiedote tutkittavalle” -dokumentissa.

3. Henkilötietojen käsittelyn tarpeellisuus ja tunnisteellisten tietojen poistaminen

Tutkimuksessa käsitellään vain tutkimuksen tarkoituksen ja toteuttamisen kannalta tarpeellisia tietoja. Tutkimusaineistoa käsitellään tutkimuksen aikana analysointivaiheessa sellaisessa muodossa, että henkilöllisyytesi ei ole suoraan tunnistettavissa siitä tutkijoille ilman lisätietoja. Suorat tunnistetietosi, kuten nimesi korvataan esimerkiksi satunnaistunnisteella. Lisäksi hankkeessa käytetään seuraavia keinoja henkilötietojen keräämisen ja käsittelyn minimoimiseksi:

- Mikäli tutkittava paljastaa itsestään esimerkiksi haastattelussa suoraan yksilöiviä tietoja, joista hänen henkilöllisyytensä on mahdollista päätellä, kuten työpaikan ja aseman, tällaiset tiedot poistetaan litterointivaiheessa.
- Mikäli tutkittava paljastaa haastattelussa arkaluonteisia tietoja, eikä tällaisten tietojen käsittely ole välttämätöntä ja ne eivät ole tutkimuksessa millään tavalla mielenkiinnon kohteena, kyseiset tiedot poistetaan litterointivaiheessa.
- Mahdollisista valokuvista peitetään ainakin kasvot ja suorat tunnisteet, ellei tutkimuksen toteuttamisen kannalta ole välttämätöntä käsitellä tällaista aineistoa muuttamattomana.
- Tutkimusdatan luokittelua karkeistetaan, esim. käytetään ikähaarukkaa täsmällisen iän sijaan tunnistamisen vaikeuttamiseksi.
- Haastatteludata litteroidaan ja samalla haastatteluvastauksissa ilmenevät tunnistamisen mahdollistavat tiedot poistetaan.

Henkilöllisyyttäsi ei ole mahdollista tunnistaa tutkimuksesta tehtävästä tieteellisestä julkaisusta tai muista julkaistavista tutkimustuloksista. Sellaisissa poikkeustapauksissa, joissa on tarkoituksenmukaista julkaista tutkimukseen osallistuneen henkilön nimi tai hän on muuten tunnistettavissa tutkimustuloksista, henkilöltä pyydetään erikseen kirjallinen suostumus tutkimustuloksista tunnistettavuuteen ja/tai nimen julkaisuun.

4. Henkilötietojen käsittelyn oikeusperuste

Henkilötietojen käsittelyperusteena on yleisen edun mukainen tieteellinen tutkimus.

5. Henkilötietojen jakaminen

Henkilötietojasi sisältävää tutkimusdataa jaetaan seuraavien tahojen kanssa: Aalto-yliopisto, Helsingin yliopisto ja Tampereen yliopisto.

Itsenäiset rekisterinpitäjät:

Henkilötietojasi sisältävää tutkimusdataa voidaan luovuttaa kolmannelle osapuolelle, kuten tieteelliselle julkaisulle, tieteellisen julkaisemisen vertaisarviointiprosessia (peer review) varten tai muuta tieteellisten tutkimustulosten validoinnin tai julkaisun kannalta välttämätöntä tarkoitusta varten.

Kerättyä tutkimusdataa voidaan käyttää saman tieteenalan tieteelliseen jatkotutkimukseen tai tätä tutkimusta tukevien muiden tieteenalojen tutkimukseen. Osana mahdollista jatkotutkimusta, tutkimusdataa voidaan luovuttaa myös muille yliopistoille tai tutkimuslaitoksille, mikäli se on tarpeellista tutkimuksen toteuttamisen kannalta.

Käsittelijät:

Haastatteluaineisto (alkuperäisessä muodossa äänitiedostoina tallennettuna) litteroidaan tekstimuotoon hyödyntämällä ammattilitterointipalveluita. Litteraatiot toimivat ensisijaisena analyysilähteenä. Litterointipalveluja tarjoavien tahojen kanssa solmitut sopimukset noudattavat yliopistojen tutkimuksen teolta edellyttämää yksityisyyden suojaa ja luottamuksellisuutta henkilötietojen käsittelyssä.

6. Kansainväliset tietojen siirrot

Tutkimushankkeen toteutusvaiheessa henkilötietoja sisältävää tutkimusdataa ei tulla siirtämään EU/ETA-alueen ulkopuolelle. Kuitenkin osana tieteellistä julkaisuprosessia henkilötietoja sisältävää tutkimusdataa saattaa olla välttämätöntä jakaa EU tai ETA alueen ulkopuolella julkaisijoille tai vertaisarvioijille tutkimustulosten varmentamiseksi, sillä kyseiset osapuolet saattavat sijaita EU/ETA alueen ulkopuolella. On kuitenkin poikkeuksellista, että osana julkaisuprosessia tulisi luovuttaa henkilötiedoksi luokiteltavaa dataa.

7. Henkilötietojen säilytys ja suojaaminen

Manuaalisen aineiston suojaaminen: Mitä tahansa paperisessa tai fyysisessä muodossa olevaa materiaalia, kuten suostumuslomakkeita, säilytetään lukitussa ja valvotussa tilassa johtavan tutkijan työhuoneessa lukitussa kaapissa.

Tietojärjestelmissä käsiteltävät tiedot:

Käytämme tietoturvalle hyväksytyjä yliopistojen aineistojen säilytykseen tarkoitettuja järjestelmiä, jotka huomioivat asianmukaisen turvallisuustason sekä monitieteisen yhteistyön tarpeet. Kukin konsortion osapuoli käyttää oman konsortionsa IT-palveluja ja tietoturvalle pilvipalvelujärjestelmiä datan säilyttämiseen hankkeen aikana. Projektin aikana aineisto tallennetaan ensisijaisesti institutionaalisille/yliopiston palvelimille, joilla käytetään

säännöllistä varmuuskopiointia ennenaikaisen aineiston tuhoutumisen välttämiseksi. Väliaikaiseen aineiston säilytykseen, kuten haastattelumuistiinpanojen tallentamiseen, tutkijat käyttävät omia kannettavia työtietokoneitaan, joista he myöhemmin siirtävät aineiston pilvipalveluihin. Kaikki hankkeen käytössä olevat kannettavat tietokoneet ovat konsortioyliopistojen IT-tuen hallinnoimia, ja ne sisältävät turvallisen tiedostojen siirron suojatun VPN-yhteyden avulla. IT-palvelut huolehtivat säännöllisestä aineistojen varmuuskopioinnista mukaan lukien tutkijoiden henkilökohtaiset pilvipalvelimilla sijaitsevat kansiot ja tiedostot. Tarvittaessa opetusdataa laskennallisten mallien kehitykseen (10–11) voidaan säilyttää Tieteen Tietotekniikan keskuksen palvelimilla.

Aalto-yliopiston sisäistä tietoturvallista aineiston säilytykseen tarkoitettua palvelua (Secwork) käytetään arkaluonteisen aineiston säilyttämiseen, jolloin aineistoon pääsy on rajattu tiukasti vain tietyille valituille tutkijoille.

Mihin aineisto arkistoidaan ja miten pitkäksi aikaa:

Selvitämme mahdollisuutta anonymisoitujen tutkimusaineistojen arkistointiin ja pitkäaikaissäilytykseen kansalliseen Fairdata PAS -palveluun.

Yhteiskuntatieteellinen aineisto (anonymisoidut haastattelulitteraatiot) arkistoidaan Tietoarkistoon: <https://www.fsd.tuni.fi/en/>

8. Henkilötietojen säilytys ja poistaminen

Poistaminen tutkimuksen aikana ja tutkimuksen jälkeen

Paperiset lomakkeet (esim. suostumuslomakkeet) tuhoetaan tietoturvallisesti sen jälkeen, kun ne on siirretty digitaaliseen muotoon. Digitaalista materiaalia säilytetään niin kauan kuin myös tutkimusaineistoa säilytetään. Video- ja äänitallenteet tuhoetaan, kun on kulunut 2 vuotta tutkimushankkeen päättymisestä.

Kerättyä tutkimusdataa voidaan käyttää saman tieteenalan jatkotutkimukseen tai tutkimusta tukevien muiden tieteenalojen tutkimukseen. Henkilötietoja sisältävä tutkimusaineisto poistetaan, kun on kulunut viisi (5) vuotta sellaisesta viimeisestä tieteellisestä julkaisusta, johon kyseistä tutkimusaineistoa on hyödynnetty ja käytetty. Tutkimusaineistot arvioidaan kerran vuodessa ja varmistetaan niiden säilyttämisen tarpeellisuus.

9. Tutkimukseen osallistuvan oikeudet

Yleisen tietosuojasetuksen (GDPR) mukaan henkilöllä on oikeus:

- saada tietoa henkilötietojensa käsittelystä
- tarkastaa itseään koskevat tiedot
- pyytää tietojensa oikaisua
- pyytää tietojensa käsittelyn rajoittamista
- vastustaa tietojensa käsittelyä
- Oikeus tietojensa poistamiseen, jos tietosuojasetuksen 17 artiklan 1 kohdan edellytykset täyttyvät ja käsittely ei ole enää tarpeen yleisen edun mukaisia arkistointitarkoituksia taikka tieteellisiä tutkimustarkoituksia tai tilastollisia tarkoituksia

varten 89 artiklan 1 kohdan mukaisesti, jos tietojen poistaminen todennäköisesti estää kyseisen käsittelyn tai vaikeuttaa sitä suuresti.

Siinä tapauksessa, että tutkimuksen tekeminen ei edellytä tai ei enää edellytä rekisteröidyn tunnistamista, rekisterinpitäjä ei ole velvoitettu hankkimaan lisää tietoja, jotta data tai rekisteröity voitaisiin tunnistaa vain sen vuoksi, että rekisteröity voisi käyttää oikeuksiaan. Jos rekisterinpitäjä ei tunnista dataa, joka on liitettävissä tiettyyn rekisteröityyn, niin rekisteröidyllä ei ole oikeutta tietojen tarkastamiseen, tietojen korjaamiseen, tietojen käsittelyn vastustamiseen eikä tietojen poistamiseen. Jos rekisteröity kuitenkin antaa lisätietoja, joiden avulla hänet voidaan tunnistaa tutkimusdatasta, niin oikeuksia ei rajoiteta.

10. Rekisterinpitäjän yhteystiedot

Tätä tutkimusta toteuttavat Aalto-korkeakoulusäätiö, Helsingin yliopisto ja Tampereen yliopiston tukisäätiö. Osapuolet määrittävät yhdessä tutkimuksen henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot, ja ovat siten yhteisrekisterinpitäjiä. Yhteisrekisterinpitäjien vastuunjako ja tiedottamisesta vastuussa olevan rekisterinpitäjän yhteystiedot:

Tutkimuksesta vastaava henkilö

Tutkimuksen toteuttamista koskevat kysymykset voi osoittaa tutkimuksesta vastaavalle henkilölle, joka on tässä tutkimuksessa:

- Aalto-korkeakoulusäätiö, Tom Bäckström, puh. +358 50 406 6120, sähköposti: tom.backstrom@aalto.fi.

Muut henkilötietojen käsittelystä vastaavat henkilöt ovat:

- 1) Helsingin yliopisto, Business ID: 0313471-7, Yliopistonkatu 4, 00100 Helsinki
Yhteyshenkilö: Aaro Tupasela, puh. +358 40 6698202, sähköposti: aaro.tupasela@helsinki.fi
- 2) Tampereen yliopiston tukisäätiö, Business ID 2844561-8, Kalevantie 4, 33100, Tampere
Yhteyshenkilö: Thomas Olsson, puh. +358 408490819, sähköposti: thomas.olsson@tuni.fi

Tietosuojavastaava

Mikäli tutkittavalla on tietosuojaan tai henkilötietojen käsittelyyn liittyviä kysymyksiä tai pyyntöjä, tutkimukseen osallistuvan tulee ottaa yhteyttä Aalto-yliopiston tietosuojavastaavaan: puh. 09 47001 (vaihde), tietosuojavastaava@aalto.fi.

Tässä tietopyyntöpalvelussa voit pyytää tietosuojasetuksen mukaisesti oikeuksien toteuttamista Aalto-yliopistolta rekisterinpitäjänä <https://datarequest.aalto.fi/fi-FI/>.

Jos tutkimukseen osallistuva kokee, että hänen henkilötietojensa on käsitelty tietosuojalainsäädännön vastaisesti, on osallistujalla oikeus tehdä valitus valvontaviranomaiselle, tietosuojavaltuutetulle (lue lisää: <http://www.tietosuoja.fi>).